

ŽIVOT SVĚTÝCH ANDREJA-SVORADA A BENEDIKA, PUSTOVNÍKOV A OPIS MIEST ICH ŽIVOTOM POSVĚTENÝCH.

DLA ROZLIČNYCH PRAMEŇOM PODÁVA:
JOZEF V. BUDAY.

S POVOLENÍM NAJDOST. ORDINARIATU NITRIANSKEHO
POD ČÍSLOM 1714./1914.

CENA 50 HALIEROV.

Čistý zisk na obnovenie vñútorňajška kostolíka sv. Benedika

na Skalke.

Staré, často dokázané príslovie hovorí, že príklady tiahnu, totiž, že dobrý príklad človeka akoby núti, aby aj on dobré činil. A skutočne i nebeský náš Spasiteľ J. Kristus učil nielen božským svojim slovom, ale i vznešeným svojim svätým životom. A v tomto nasledovali ho i Jeho vždy verní učenníci, apoštolovia a svätí i vyvolení Boží. Známo je, že apoštol národov sv. Pavel povedal o sebe: Buďte nasledovníkmi mojimi, jako som ja nasledovníkom

Sv. Andrej-Svorád pustovník.

Kristovým. Zaiste i P. Boh z tejto príčiny každej krajine, každému kraju, každému národu a v každom čase vzbudil a vzbudzuje svätých a Cirkev sv. katolícka ich četu roz-

širuje, aby ľudia ich svätý život, pekné čnosti nasledovali. To je opravdivá úcta svätých.

I nám dal P. Boh takých svätých, čo vznesený príklad k nasledovaniu. A títo svätí sú Andrej-Svorad a Benedik, s ktorých životom oboznámil láskavých čitateľov je úlohou prítomných riadkôv.

Život našich svätých vo veľkej čiastke je zahalený rúškom tajnosti. Mnoho z ich života je neznáme, zaiste hlavne preto, že viedli nie vynikajúci dáky život, ale skromný, ponížený život mníšsky a pustovnícky. Trebárs však málo vieme o ich živote, predsa dosť, aby sme obdivovať mohli veľkú ich svätosť a povzbudení boli k nasledovaniu z ich života svätého toho, čo v okoličnosciah nášho života nasledovať sa dá.

Už meno jedného nášho svätého, Svörada totiž, rozlične predchádza v starých spisoch. Starí spisovatelia menujú ho Zoerardom, Zorardom, Swyradom, Suirardom a Svoradom. Druhé meno svoje, Andrej, obdržal, čo kláštorne meno, keď vstúpil do rehole. Podobne rozlične sa menujú ako svätí. Jedni starí spisovatelia menujú ich svätými mníchmi, druhí svätými pustovníkmi, zase iní sv. Andreja-Svorada vyznavačom, sv. Benedika ale mučenníkom, ba i oboch svätými mučenníkmi. Jedon starý spisovateľ diví sa nad tým, že i svätý Andrej-Svorad nazýva sa mučenníkom, trebárs on nie mučenníckou, ale prirodzenou smrťou sošiel so sveta tohoto. Hneď však udáva i príčinu, že vraj možno preto, lebo učenník a súdruh jeho podstúpil smrť mučennícku, ale i sám Andrej-Svorad, — jako dolu nižšie uvidíme, — takou prísnosťou trýznil telo svoje, že celý jeho život bol neprestajným mučenníctvom. My sme z tých mnohých pomenováni ponechali názov pustovníkov z tej príčiny, že tento názov je u nás všeobecne prijatý.

Úcta našich svätých krajanov už v najstarších dobach, nezadlho po ich smrti sa rozšírila a síce v Hornom Uhorsku a v Poľsku. To dosvedčujú starodavne spisy minulých časov a ešte dôraznejšie tie pamätníky, ktoré nábožní ctitelia vystavili na tých miestach, ktoré naši svätí životom i smrťou posvätili. Tak u nás v Uhorsku najstarší a zároveň

až dosiaľ najdokonalejší životopis jejich napísal Maurus, biskup pätikostolský, ktorý ako školský chlapec našich svätých videl a s nimi sa shováral. Úctu našich svätých u nás dokazuje i tá okoličnosť, že oni od pradávna sú patrónmi biskupstva nitrianskeho, na ktorého územi žili, zomreli a i od Privinu slovenského vojvodu už v 9. stoloťi postavenom *) a od blahoslavenej Gizelly, manželky sv. Stefana prvého kráľa uhorského opravenom a okrášlenom sídelnom chráme telesné ich ostatky pochované sú, prečo i sídelný tento chrám nekdy menovaný bol bazilikou sv. Andreja-Svorada a Benedika. **)

Úcta ich však rozšírená bola už za starodávna nielen v Hornom Uhorsku, ale i v Poľsku. Ba neďaleko, asi na 8 míl cesty od Krakova, stála nekdy i kaplička, udajne na tom mieste, kde sv. Svorad pustovnícky život viedol, prv než sa presťahoval do Uhorska. O tomto aspoň svedčí zázračná udalosť opísaná v živote sv. Bogumila nasledovne: „Rokú Páne 1569. dňa 16. júla, keď sa svätí sviatok svätého (totiž Andreja-Svorada, o ktorom predbežne v spise je reč), za časov Žigmonda, kráľa poľského shromáždene bolo veľké množstvo ľudu, aby prítomní boli na službách Božích a seba odporúčali pod mocnú prímluvu svätého muža (Andreja-Svorada) v kostole, ktorý bol vystavený na mieste, kde svätý muž, prv než odišiel do Uhorska, niekoľko rokov sa sdržoval. Tu modliaci sa katolícky ľud rušitelia verejnej bezpečnosti a slobody Cirkve svätej opovážlivou surovosťou napadli a z kostola vyhnať sa usilovali. Ľud medzitým vrúcne vzýval o pomoc svätého muža: Svätý Andreju-Svorade, služobníku Boží, ochráň Cirkev pred bezbožnými luteránmi, nepriateľmi viery katolíckej. A hľa vzývaný svätý sa zjavil s ohnivým mečom a kacírov vyhnať; mnohých z nich oheň strávil, mnohí oslepli a niekoľkí týmto zázračným trestom nazpät privedení boli do lona Cirkve sv. katolíckej. Pamiatku tejto udajosti hlása

*) Zsihalovics Ferencz: Szentek élete str. 310.

**) Acta Sanctorum. Julii Tomus IV. str. 327.

až po dnešný deň kameň pri vchode kostola, na ktorom stopy nôh sv. Andreja viditeľné sú.“ ***)

Keď takto úcta našich svätých hneď od počiatku i v Hornom Uhorsku i v Poľsku rozšírená bola, nenie sa čo diviť, že mienky i starších i novších spisovateľov ohľadom miesta ich narodenia sa rozchádzajú. V tejto veci isté sa zdá byť, že sv. Andrej-Svorad rodom pochádzal z Poľska. Až na jedného starodávneho spisovateľa, Antonia Bonfiniusa totiž, ktorý hovorí, že sv. Andrej-Svorad prišiel do Uhorska „z tej časti Dalmacie, ktorá je nazvaná Polianou“, všetci ostatní svedčia a výslovne hovoria, že pochádzal z Poľska, čo potvrdzuje aj to, — ako sme videli, — že úcta jeho tam valne bola a je rozšírená, o veľa väčšmi, než úcta sv. Benedika. Ale pokým všetci spisovetelia o sv. Andrejovi-Svorádovi jednomyselne tvrdia, že pochádzal z Poľska, potiaľ *osobitne* o sv. Benedikovi *výslovne* to žiaden netvrdí, ani najstarší a najdokonalejší životopisec ich, spomenutý už Maurus biskup, ba naopak jedno staré Martyrologium (knihá obsahujúca soznam mučenníkov) zreteľne nazýva ho „Považanom“ („S. Benedictus Vagaeus, eremita in Hungaria“). *) Z týchto príčin dľa našej skromnej mienky nám sa jedine správnym zdá ohľadom pôvodu našich svätých stanovisko „Nábožných Výlevov“, ktoré o sv. Svorádovi hovoria, že „sa narodil v stranach k Poľsku patriacim,“ ale o sv. Benedikovi, že „splodený bol na stranach trenčianskych“. Potvrdzovať túto domnenku zdá sa aj tá okoličnosť, že na Považí väčšmi je rozšírená úcta sv. Benedika, než sv. Andreja-Svorada. Že to už i v starých časoch tak bolo, dokazuje list P. Ladislava Vida, rektora nekdy jezuitskeho kláštora v Trenčíne, v ktorom píše, že na okolí Trenčína a Skalky uctievaný a spomínaný býva *len* sv. Benedik („Populus Trenschini in Skalka *solius* Benedicti nomen circumfert“). **) Tohoto príčiny môžu byť síce aj iné, ale zaiste aspoň pravdepodobné je, že ľud

***) Stephanus Damalavičs In vita s. Bogumili.

*) Acta Sanctorum. Julii Tomus IV. str. 329.

**) Acta Sanctorum. Julii Tom. IV. str. 327.

na Považí preto uctieva väčšmi sv. Benedika, lebo ho považuje i dľa pôvodu za krajana svojho.

A jako ohľadom miesta ich narodenia, tak rozchádzajú sa mienky spisovateľov i ohľadom toho, ktorej rehole členovia boli naši svätí. Až tri rehole závidia o to, aby dokázali, že k ním patrili naši svätí, a síce: Benediktíni Pavlíni a rehole Kamaldulenských. Nám sa zdá, že boli Bendiktínmi. Dejepisne je totiž isté, že za časov našich svätých mali Bendiktíni v Uhorsku už viac kláštorov, čo sa však o Pavlínoch a Kamaldulenských dokázať nedá. Krem toho r. 1224. Jakub I. biskup nitriansky na Skalke

Zomdletého sv. Andreja-Svoráda
anjel prenáša.

založil kláštor *pre Benediktínov*, vzdor tomu, že v tom čase už i druhé dve rehole u nás rozšírené boli, čo zaiste učinil preto tak, lebo i on považoval našich svätých za príslušníkov k tejto rehole.

Keď sme už takto, — nakoľko sa dá a naše slabé schopnosti to doviedly, — rozlúštili, čo je v živote našich svätých záhadného, pristúpme k tomu, čo istého vieme zo života jejich.

Za časov sv. Štefana prvého kráľa uhorského sv. Andrej-Svorad vstúpil do kláštora sv. Hypolita na vrchu

nitrianskom Zobore a od opáta Filipa príjmuč i reholné rúcho i kláštorské meno Andrej, horlive napomáhal bohumilé snahy sv. Štefana v rozširovaní kresťanstva. Uprostried tejto horlivosti o rozširovanie kresťanstva umienil si sv. muž tam na Zobore sám seba premáhať, nebezpečenstvom hriechu vyhýbať a službam Boha seba posvätiť.

Lež neskôr, oblúbiac si samotú a život pustovnícky, ktorý sebe nad všetok hluk sveta vážil, rozžehnal sa so starým Zoborom a pospiechal na Trenčianskú Skalku, kde v tichej samote s takým tríznením tela na prácach, modlitbach a pôstoch sotrvával, že v štyridsaťdennom pôste 40 orechami bol spokojný. Jak krásny a výstražný príklad dal on týmto všetkým rušiteľom pôstov a miernosti! I my pôstami a miernosťou máme premáhať zlé náchylnosti a krehkosti tela i pokušenia k hriechu. K pôstom a k miernosti máme však dodať i zbožnú modlitbu a pracovitosť. I tento príklad zanechal nám sv. Andrej Svorad. On po vybavených skrúšených modlitbach hladom zmorený berie sekeru do ruky a pospiecha do hôr, aby pracovitosťou medzi sebou a hriechom nepremožiteľné hate vystavil.

Jednúc keď tiež týmto cieľom v hore pri rúbaní dreva soslábnutý zamdlel, pristúpil k nemu anjelskej krásy mládenec a preniesol ho do jaskyne jeho. Tu z blaženého vytrženia prebratý prísahou zaviazal svojho učenníka, Benedika, aby neprezradil videnie, kým služobník Boží svet tento neopustí.

„*Márnosť nad márnosti a všetko márnosť,*“ hovorí múdry Šalamon. Komu je Boh čiastkou, ten jedine Boha hľadá. Pokým mnohí ľudia drahý čas nenavratiteľných dní, ba i celé noci v zábavach, v hodovaní, v kartách, v krčmach pri nemiernom pití marnia, vtedy pravý služobník Boží v nábožnosti pohrúžený celé noci na modlitbach sotrváva a len maľučky a to taký odpočinok dopraje svojmu telu, že sa to viac podobá trízneniu. — Po ťažkých prácach denných totižto ukladal sa sv. Andrej-Svorad na odpočinok do jedného dubového vydlabaného a do kola tŕnim ohradeného kláta, nad ktorým visela obruč, so štyroch strán veľkými kameňmi obťažaná, aby takými prístrojmi v spánku

hlavu nakloniac urazený sa prebudil, hore vstal, spravodlivosť nebeskú vyhľadával a duchovno — telesný dobrobyt svojích rodákov modlitbou a prácami napomáhal. (Takto ho predstavuje starobylý obraz na chodbe nitrianskeho kňazského semenišťa.)

Kedyže povstaneme zo sna hriechov i my?! My často nedbajúc vznešený príklad nášho svätého patróna, tak sa mu vďačíme, že v bahne hriechov sotrvávame.

Starobylá socha sv. Benedika na Skalke.

Pozrime jak pekná je smrť spravodlivého?! On krátko pred smrťou svojou utiahol sa zase do kláštora zoborského. Pri sklonku svojho života hľadá do tej šerej budúcnosti a vidí blažené odpočinutie, ktoré ho po toľkých trápeniach očakáva. Ozbrojac teda ešte raz ducha svojho nezlomnou vierou, výstrahu dajúc okolo stojácim a napomenúc ich,

aby b \acute{e} z prítomnosti Filipa opáta nebol vyzlečený, najkrásnejšou smrťou spravodlivých zomrel r. 1009.

A tu teprv ukázalo sa to mučenníctvo, ktorým on svoje náruživosti krotil. Na vyzlečenom totižto sv. tele našli železnú, hlboko da mäsa vrástnutú retiazku, ktorej polovičku kresťanský vodca Gejza sebe vyprosil, a v najväčšej úctivosti zachovával. Hľa také neobyčajné bolo sebazaprenie, hrdinská bola vytrvandlerivosť sv. Andreja-Svoráda. Hľa tak vznešený príklad zanechal on nám, zvláštne kresťanským mládencom a pannám, aby trýzniac a zapierajúc svoje hriešne telo, nepodľahli pokušeniam svádzajúcim ich k smyselným telesným rozkošiam, ale nepoškvrnení zachovali svoj vznešený venec panenskej čistoty. Na svete tomto i tak nevidíme len dychtenie a túžbu po chatrných veciach, po márnosti a rozkošiach telesných. Sv. Andreja-Svorada však vidíme svet opovrhovať a práve preto do nebies vystupovať. So slzami vo očiach hľadá za ním do nebies vystupujúcim jeho milujúci učenník sv. Benedik, oplakáva v ňom svojho majstra a učiteľa. Ale čo sa stalo? Život a nábožná smrť sv. Andreja-Svorada tak dojímavo na sv. Benedika pôsobila, že zanechal pohodlnejší život v kláštore zoborskom a utiahol sa na Skalku do jaskyne, životom učiteľa jeho posvätenej, kde po trojročnom bohabojnom živote korunu mučenníctva si vydobyl.

Sv. Benedik od svojich rodičov nábožne a po kresťanský vychovaný hneď v svojej mladosti takou zahorel túžbou po kresťanskej dokonalosti, že zanechal rodičov a príbuzných a pospiechal ťa, kde ho neukojiteľná túžba po reholníckom živote tiahla, do kláštora zoborského. Mnohé blažené dni strávil tam ako reholník; najblaženejšie dni jeho života ale boly tie, v ktorých sv. Andreja-Svorada poznávať, s ním obcovať a jeho učenie poslúchať mohol. Ale tieto blažené dni dlho netrvaly. Sv. Andrej-Svorad zanechal Zober, rozlúčil sa so sv. Benedikom, svojim učenníkom, a utiahol sa Skalku, aby započal od reholníckeho prísnejší život pustovnícky. Učenník však nemohol zabudnúť svojho majstra, lež napriek ťažkej a dlhej ceste často putoval na Skalku, aby sa so svojim učiteľom potešil. Všetko sa

miňa; pominuly sa i tieto šťastlivé dni. Sv. Andrej-Svorad zomrel a zanechal na tomto svete svojho učenníka v jeho žiali. Aby teda sv. Benedik aspoň zčiasťky ulavil svojej boľasti, presťahoval sa zo zoborského kláštora do jaskyne skalskej, kde ho všetko upamätovalo na jeho učiteľa. Tu on nasledoval vznešený vzor svojho majstra, tu pokračoval v jeho diele, napomáhajúc modlitbou, pôstom, prácou a dobrým príkladom duchovný dobrobyt svojích rodákov. Ale lakomí ľudia za toto jeho veľké dobrodenie hrozným zločinom sa mu odplatili. V nádeji dajakej koristi r. 1012. napadli ho pohanskí lúpežníci, zavraždili a života pozbavené telo z vysokej skaly do rozvlneného Váhu hodili.

Zavraždenie sv. Benedika.

Ale všemohúci Boh svojho verného služobníka neopustil, ba práve po jeho smrti ho najväčšmi oslávil. Oslávil ho nielen, že jeho sv. dušu mucennícku prijal do lona osláveného učiteľa, ale i jeho telesné pozostatky za jeden úplný rok vo vode neporušené zachoval. Po jednom roku nábožní ľudia mrtvé telo sv. Benedika vyzdvihli z vodného hrobu, nad ktorým každodenne poletoval veľký orol, a s veľkou slávnosťou do Nitry preniesli a k telu sv. Andreja-Svorada pochovali v sídelnom chráme sv. Emeráma, aby

tí, ktorých pravá nábožnosť tu na zemi svätými sväzkami spojovala, spojení boli i v hrobe, ba i v nebeských stánkoch. Mrtvé tela ich tam boly pochované v drahocennej striebornej schránke až do časov Matúša Čáka, ináč i Trenčiansky nazvaného, ktorý nitriansky sídelný chrám o jeho drahocennosti olúpil, a mrtvé tela našich svätých rozptýlil. Teraz už len nektoré pozostatky ich sa nachádzajú v nitrianskom sídelnom a v skalskom farskom chráme, kde i na výročitý deň ich sviatku k verejnej úcte vystavené a putníkom bozkávať dávané bývajú.

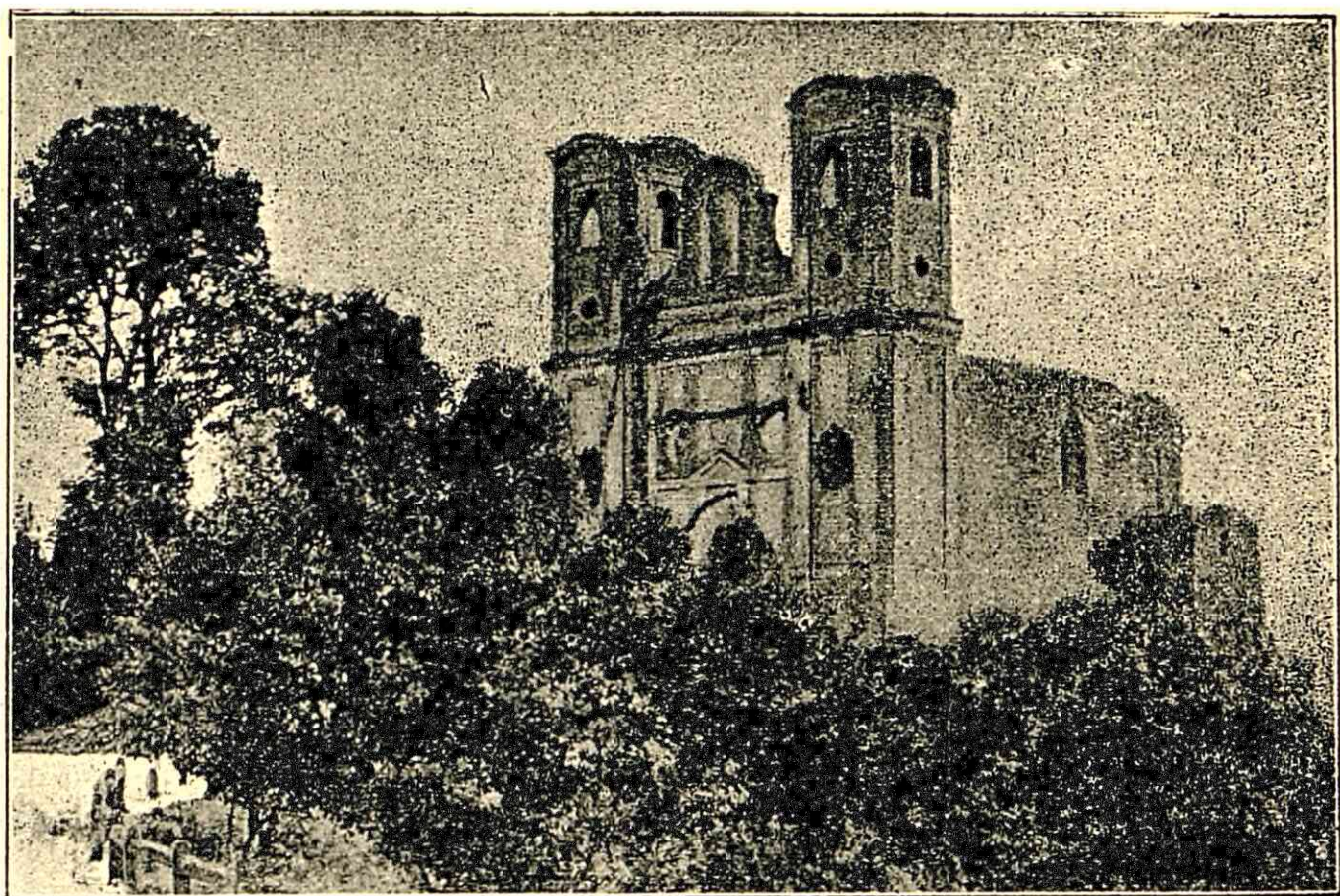
Krom spomenutých už, po smrti našich svätých staly sa i zázraky. Hodnoverne dokázané je, že istý zbojník od súdruhov svojích ubitý a zomrelý, v jaskyne skalskej bol vzkriesený. Podobne sa dokázalo, že v Nitre na smrť odsúdený a na šibenice odpravený zločinec, zázračnou rukou sv. Andreja-Svoráda z väzieh smrti bol vymotaný. Starí spisovatelia spomínajú ešte i iné zázraky, ktoré ale, ponač ich hodnovernosť dokázané nenie, mlčaním pominieme.

Svätý život, zázraky ktorými ich P. Boh oslávil, a tie dobrodenia, ktoré nám preukázali, nech nás pohnú k verejnej úcte našich svätých. Uctievaťme ich hlavne nasledovaním ich šľachetných čností: modlitby, pôstov, miernosti, čistoty, práce a opovrhovania svetských rozkoší a radostí. Však keď uctieваме našich svätých krajanov, vtedy nasledujeme len pekný príklad našich predkov nábožných. Že úcta našich svätých už od starodávna v celom Hornom Uhorsku rozšírená bola, dokazuje to, že obrazy a sochy jejich nachádzajú sa nielen v Nitre a na Skalke, ale až i na východných stranach Hornieho Uhorska, ako v pútnickom kostolíku na vršku sv. Rozalie pri Košiciach. Tam pod obrazom sv. Andreja-Svoráda je tento nápis: „Sv. Zorard na vrchu Zobor pri Nitre pod svätým Štefanom kráľom Uhorska viedol život pustovnícky;“ pod obrazom však sv. Benedika: „Sv. Benedik učedelník sv. Ondreja-Zorarda, skrz pohanských zlodejov ťažko ranený, zo Skalky nad Trenčínom do Váhu shodený, zomrel smrťou mučenníckou.“

Obrazmi našich svätých je ozdobený aj diplom členov Spolku sv. Adalberta (Vojtecha). Z novších časov ich obrazy sa nachádzajú ako nástenné maľby v chrámoch trenčianskom a bošáckom.

Nábožní predkovia naši však uctili a pomníkmi ozdobili aj miesta, kde naši svätí žili a zomreli.

Tak na počesť týchto dvoch svätých vystavil Szelep-csényi, biskup nitriansky na vrchu Zobore, kde ako reholníci žili, napred chrám a potom roku 1691. Jaklin, podobne biskup nitriansky, kláštor pre mníchov Kama'dulenských, ktorý však už zaniknul a väčšinou v rumoch leží.

Rumy kostola sv. Benedika.

Takto neostala bez náboženských pomníkov ani Skalka, miesto, ktoré oni pustovníckým životom posvätili. Už roku 1224. dal vystavať biskup nitriansky Jakub I. pri jaskyni, v ktorej sv. Benedik bol zavraždený, kláštor, a na skale, s ktorej jeho mŕtvé telo do Váhu hodené bolo, kostol. Kláštor i kostol oddaný bol mníchom Benediktínom, ktorí ním vládli až po osúdnú porážku uhorského vojska pri Moháči. V búrlivých časoch totiž kláštor i majetky jeho zabrali válčiace vojska, pokým zase roku 1644. Ján Püsky,

biskup nitriansky, na naliehanie Juraja Lippayho, arcibiskupa ostrihomskeho, a usrozumeny s kráľom Ferdinandom, neodovzdal ho správe otcov Jezuitov. Jezuiti vládli kláštrom až po zrušenie spoločnosti svojej, kedy kláštor, -- ako aj ostatné ich majetky, — prešly do vlastníosti študijnej základiny (fundus studiorum), ktorej základiny vlastníosťou sú až po dnes. Po zrušení spoločnosti Ježišovej zostal kláštor i kostol opustený, až oba upadly v rupy. Roku 1853. hlavne príčinením Ludevíta Stáreka, opáta-farára trenčianskeho, z rumov zachované a obnovené bolo, čo sa ešte zachovať dalo. Obnovený kostolík 17. júla r. 1853., na sviatok to našich svätých, posvätil spomenutý už opát-farár trenčiansky, ku ktorej slávnosti išlo sa veľké množstvo pútnikov, ktorým kázal Ondresík, kurát od sv. Anny, podobne z Trenčína. V našich časoch zachované je a ku službám Božím slúži len: veža (na obrázku rumov najvyšší bod) s malým, od Jána Krajčíka, kanonika nitrianskeho, darovaným zvonom a klenutinou a kupolou ozdobený a k úcte sv. Benedika zasvätený kostolík (na obrázku na ľavo najkrajnejší bod). Do kostolíka tohoto vchádza sa zo dvoru kláštorného dvermi do vytesanej skaly vmurovanými a dlhou jaskyňovou chodbou. Nad oltárom vidieť obraz, zhotovený pred 8 rokmi akademickým maliarom Jozefom Hanulom, ktorý nám živo predstavuje sv. Benedika od lúpežníkov v jaskyni napadnutého. Nad týmto obrazom umiestený je druhý menší, ktorý sv. Andreja-Svorada v prázdnom dube so sopiatymi rukama modliaceho sa vyobrazuje. Povšimnutia hodni sú dvaja, s oboch strán oltára umiesteni, rezbársky umele zhotoveni anjeli ľudskej veľkosti. Kostolík má i chórus i malú sakristiu, v ktorej je vyložená kniha na podpisy mien navštevovateľov tohoto posvätného miesta. Z kostolíka vedú dolu schody do kaplnky blahosl. Panny Marie a do hrobu Krista Pána. Pri hrobe vo výklenku medzi dvoma lampami stojí do zeme zasadený kríž, s nasledujúcim nápisom pod obrazom Ukrižovaného:

Bože!

K tebe som volal v chudobe

Tijs obživil mna

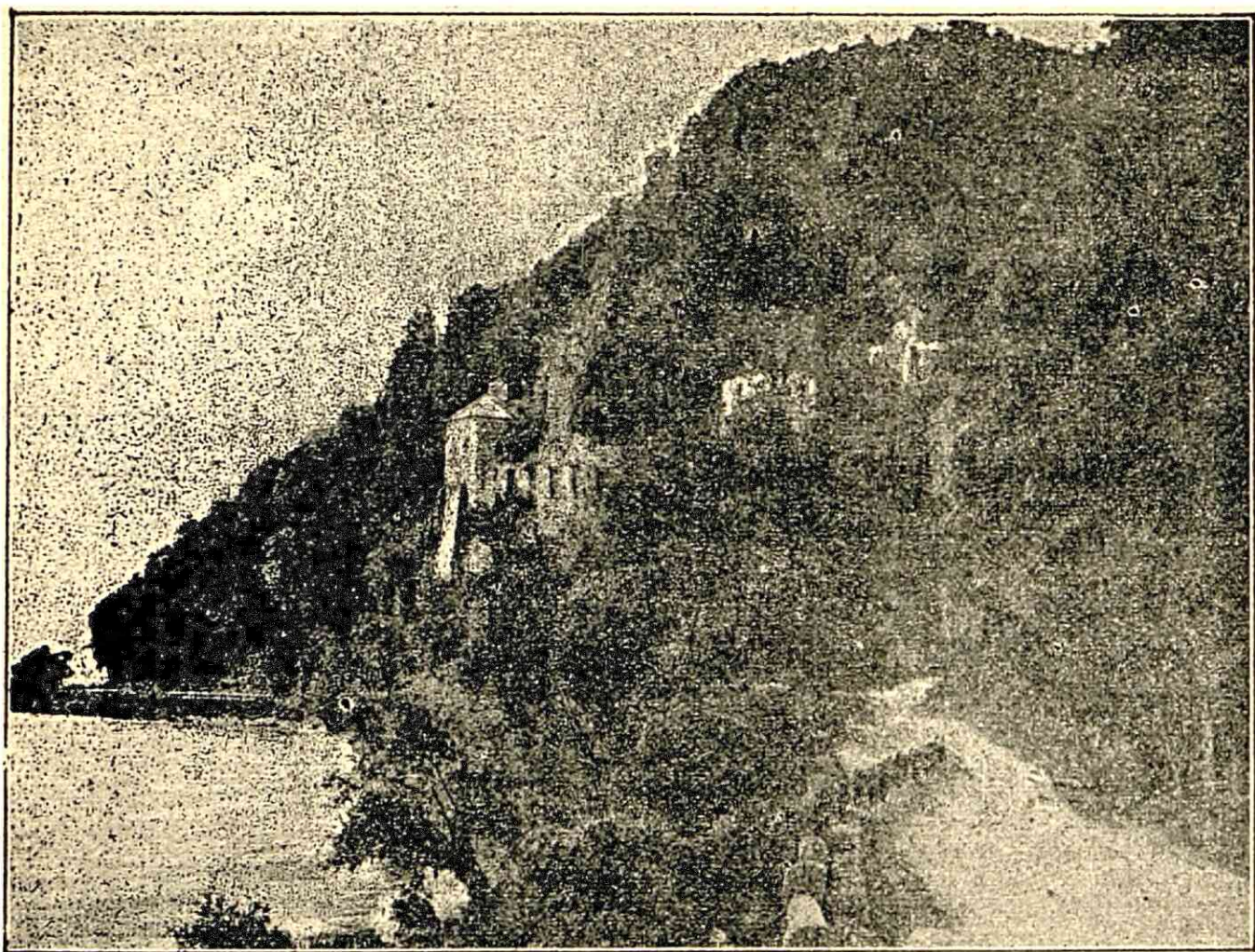
Teba som vzíval v potrebe
 Tijs vislišal mna
 K tebe som volal v nemoci
 Tijs uzdravil mna
 K tebe som sa utikal v prenasledovani
 Tijs ohajil mna
 Tebe som žaloval tesnosti
 Tijs potešil mna
 V burlivich hroziacich časoch
 Tijs zachoval mňa,
 O primi v milosti presčedri Otče
 a Ochranca môj
 Citi me vďačnosti
 Ktere Tij venuje nehodni Služebnik Tvoj
 A buď i dale Otec
 a Ochranca môj.

Podobne z horného kostolíka ide sa do úzkej, dlhej a tmavej jaskyne, na ktorej konci umiestená je kamenná socha svätého Benedika v rúchu pustovníckom, ako so složenými rukama sv. ruženec odrieka.

Vyročitá púť býva tu v nedeľu pod oktávou 17. júla, sviatku to sv. Andreja-Svorada a Benedika. Pútnické prôvody, alebo ojedinelí pútnici prichádzajú sem v ten deň: z Opatovej, Orechova, Hornej a Dolnej Súče, Nemšovej, Trenčína, Turnej, Teplej, Pruského atď., ba i zo susednej Moravy, slovom z celého okolia.

O zveladenie tohoto pútnického miesta namáhali sa všetci miestni farári posledných časov. † *Pavel Uhrín* zadovážil oltárny obraz sv. Benedika a opísal toto pútnické miesto i složil piesne k našim svätým umiestnené i na konci tohoto sošitu. Dôst. p. *Ján Hevera* zakročil u vlády, aby zo študijného fondu renovovaný bol nad Váhom v rumoch stojáci veľký dvojvežový kostol sv. Benedika a i bývalý kláštor. Ohľadom prvej žiadosti, žiaľ, nedošiel cieľa, ale druhá sa splňuje aspoň natoľko, že rummy kláštora sa opravujú, aby medzi nimi chodiť nebolo nebezpečné. Keď už zvonku bude kostolík opravený, terajší dôst. p. farár *Jozef Puchovszky* príberá sa dať opraviť i oltár a celý

vňútorňajšok jeho. Kiežby výsledkom kol korunovaný tento bohumilý jeho úmysel, žeby posvätné miesto toto zase zkvitlo a slúžilo spaseniu duší nábožných pútnikov. (Srovnaj: Acta Sanctorum. Julii Tomus IV., Episcopatus Nítriensis ejusque praesulum memoria, Tovaryšstvo I. str. 123—130., Legenda čili čítanie o svätých a vyvolených Božích deň 17. júla, Nábožné Výlevy str. 791—793, Zsihalovics Ferencz: Szentek élete. :)

Rumy kláštora a kostolík sv. Benedika na Skalke.

Modlitba cirkevná k svätým Andrejovi-Svoradovi a Benedikovi:

Bože! ktorý nám narodeniny svätých mučeníkov Svojích, Andreja a Benedika, sláviť dovoluješ: daj, aby sme sa vo večnom blahoslevenstve z ich spoločnosti radovali. Skrze Pána nášho atď. Amen.

Piesne ku svätým Andrejovi-Svorádovi a Benediktovi:

I.

Spievajme o krajanoch,
Našich v nebi patronoch,
O svätom Ondrejovi
A o Benedikovi.

Márnosti sa vzdialili
A púšť sebe zvolili;
Najprv horu zoborskú
A potom skrýš podskalskú.

A tu žili v zbožnosti
A cvičili sa v čnosti,
V rozjímaní, modlení,
V ustavičnom bedlení.

Pôst konali v prísnosti
A v najväčšej ostrošti;
Žiňou telá své kryli
A tak seba trýznili.

Ondrej Zorard zoborský,
Prísny to mních kláštorský,
Na štyridsať denný pôst
Toľko orechov mal dosť.

Prázdny dub si vyhládal,
S klincami po vykladal;
Doňho obruč zavesil,
Na ňu skaly povesil.

V noci, keď sa modlieval,
V dube tom vždy sedával
Modliac sa bez prestania
Bohu slúžil bez spania.

Jednúc hladom zmorený,
Ťažkou prácou zomdlený,
Zamdlel, keď rúbal drevo,
Skloniac hlavu na ľavo.

Anjel k nemu pristúpil,
Jeho telo uchopil.
Preniesol do jaskyne,
Tešiac ho, že nezhyne.

A železná retiazka,
Dost veľká a priťažká,
Hlboko sa zaryla,
Do jeho tela skryla.

Jeho život zradila,
Jasne všem vyjavila,
Že telo svoje mučil,
Jak žiť máme nás učil.

Tam na Skalke v jaskyne,
Vždycky sláva pokyne
Svätému Zorardovi
Tak i Benedikovi.

Tak aj svätý Benedik
Skalky našej pustevník
Modlil postil, mučil sa,
Vyprosil si nebesá.

Tu v trpkkej samotnosti
V zriedkavej pobožnosti
Nábožne tri roky žil
Hroznej smrti sa dožil.

Zločinci ho chytili,
Ohavne zavraždili,
Do Váhu ho hodili,
Do vody zanorili.

Avšak Boh ho oslávil,
Telo jeho objavil
Orlom, ktorý tam prez rok
Lietaval vždy sťa prorok.

Telesné pozostatky,
Dražšie nad všetky statky,
Čerstvé, neporušené
Z vln boly vynesené.

Biskupstva nitrianskeho,
V krajine najstaršieho,
Oboch patrónov kostí,
V Nitre ležia v skrytosti.

O svätí pustovníci!
Zbožnosti milovníci!
Vy Krísta služobníci!
Verní nasledovníci!

K vám my vždycky vzdycháme,
O pomoc vás voláme;
Za nás sa primlúvajte!
Pomoc nám vyžiadajte!

Včuť už slávy účastní,
Proste za nás, vy, šťastní!
By sme zlého sa vzdali,
Bohu celkom oddali.

Vždy v dobrom bez ustania
Trvajúc do skonania,
Do neba sa dostali
A s vami tam plesali.

P. U.

II.

Kresfane, na Skalku putuj;
Cesty a času neľutuj!
Obdivuj mucedelníkov!
Našich svätých pustovníkov:

Benedika pustovníka,
Ondreja rehoľníka;
Mužov týchto vždy zvelebuj,
Život jejich nasleduj!

Ondrěj Zorard z Poľska prišiel;
Ztadiaľto do Nitry išiel,
By v zoborskom kláštore žil,
Seba mrtviac Bohu slúžil.

Šiel do jaskyne zoborskej
Zo samoty kláštorskej;
Pridružil sa mu Benedik,
Z kraju nášho pustovník.

O náš svätý Benediku,
Skalky našej pustovníku!
Ty s'zrkadlo bol svätosti
A milovník nevinnosti;

Preto nebies radosti
Máš už tam vo večnosti.
Ty nám môžeš včuť pomáhať.
Slávu večnú vymáhať.

Na Skalku aj my putujme,
Cesty času neľutujme!
Boha v svätých oslavujme,
Patrónov svých zvelebujme.

Prosme, by sa primlúvali,
U Boha zastávali
Nás, hriešnych svojich ctiteľov
A zvelebovateľov.

P. U.

